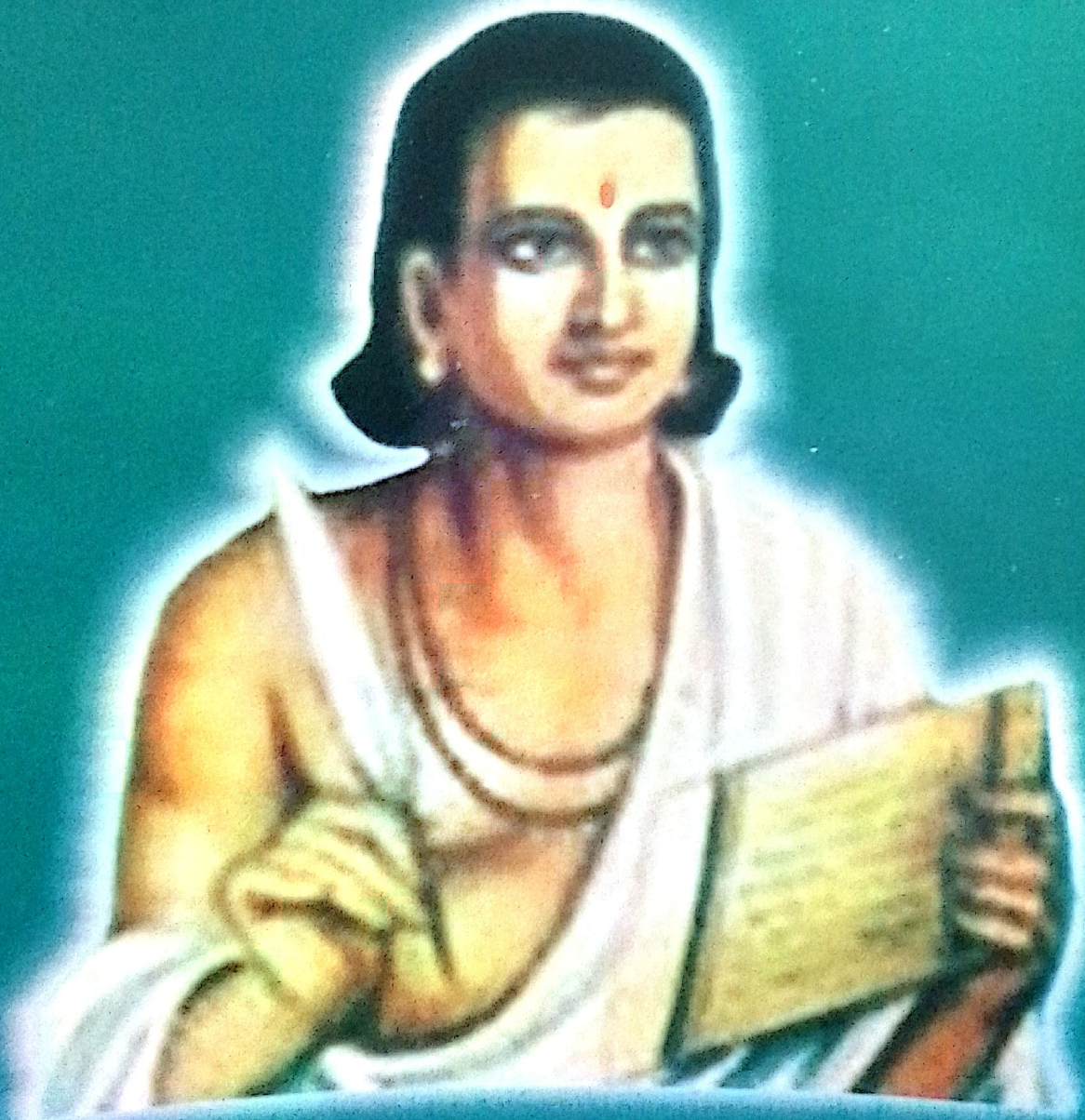

ISSN : 2229-5577

સાગરિકા

અઢ્ક: 47/1-4

મહાકવિ: કાલિદાસ:

सागरिका

त्रैमासिकीसंस्कृतशोधपत्रिका

सागरिकासमिति:

संस्कृतविभाग:

डॉ. हरीसिंहगौरविश्वविद्यालयः, सागरम् (म.प्र.)

ISSN : 2229-5577

सागरिका

त्रैमासिकीसंस्कृतशोधपत्रिका

अङ्क 47/1-4, विक्रमसंवत् 2073 (2016 ई.)

सप्तचत्वारिंशद्वर्षे प्रथमद्वितीयतृतीयचतुर्थाङ्काः

महाकविः कालिदासः

संस्थापक संपादकः

स्व. रामजी उपाध्यायः

प्रधानसम्पादकः

राधावल्लभत्रिपाठी

सम्पादकः

आनन्दप्रकाशत्रिपाठी

प्रबन्धसम्पादकः

शशिकुमारसिंहः

सम्पादकमण्डलम्

नौनिहालगौतमः, सञ्जयकुमारः, रामहेतगौतमः, किरण आर्या

सागरिकासमितिः

संस्कृतविभागः

डॉ. हरीसिंहगौरविश्वविद्यालयः, सागरम् (म.प्र.)

ISSN : 2229-5577

सागरिका SAGARIKA

Quarterly Research Journal in Sanskrit

Vol. 47 / 1 - 4

Four Issues Every Year-June-Sep.-Dec.-March

अङ्कप्रकाशनं प्रतिवर्षम् आषाढ-आश्विन-पौष-चैत्रमासेषु

परामर्शदात्री समिति:

1. प्रो.शशिप्रभाकुमारः
2. प्रो.अभिराजराजेन्द्रमिश्रः
3. डॉ.बलरामशुक्लः
4. डॉ.रमाकांतशुक्लः
5. प्रो.पी.के. मिश्रः

पत्रव्यवहारसङ्केतः

प्रो. आनन्दप्रकाशत्रिपाठी

अध्यक्षः, संस्कृतविभागः

डॉ. हरीसिंहगौरविश्वविद्यालयः, सागरम् 470003 (म.प्र.)

दूरभाष-फैक्स : 07582-264366

Email : sanskritsagar1946@gmail.com

प्रकाशिका - सागरिकासमिति:

संस्कृतविभागः, डॉ. हरीसिंहगौरविश्वविद्यालयः, सागरम् (म.प्र.)

सदस्यताशुल्कम्

वार्षिकम् - 100 रुप्यकाणि, आजीवनम् प्रतिव्यक्ति - 1000 रुप्यकाणि,

आजीवनम् प्रतिसंस्थम् - 2000 रुप्यकाणि, प्रत्यङ्कम् - 25 रुप्यकाणि,

अस्याङ्कस्य - 250 रुप्यकाणि

आवरणं शब्दसज्जा च

अमन प्रकाशन, नमकमंडी, कटरा, सागर (म.प्र.)

मोबा. : 9826434225

विषय-सूची

1. महाकविः कालिदासः - रामजी उपाध्यायः	9
प्रास्ताविकम्	9
जन्मभूमिः समयश्च	9
व्यक्तित्वविलासः	10
सांस्कृतिकभूमिका	13
कृतीनां पौर्वापर्यम्	14
महाकाव्यम्	20
कुमारसम्भवम्	20
रघुवंशम्	33
लघुकाव्यम्	55
मेघदूतम्	55
ऋतुसंहारम्	70
नाटकम्	76
अभिज्ञानशाकुन्तलम्	76
विक्रमोर्वशीयम्	106
मालविकाग्निमित्रम्	118
मानवशिल्पी महाकविः - रेवाप्रसादः द्विवेदी	126
महाकविलक्षणम्	126
शरीरशुद्धिः	128
स्थूलधातुशुद्धिः	128
नारीशरीरे :	मुखम्
	स्तनद्वयम्
	जघनम्
पुरुषशरीरे :	उरसो व्यूढता
	स्कन्धयोरसलता
	भुजयोर्दीधिता

सूक्ष्मधातुशुद्धिः

137

स्त्रीसारम् : उत्तमगर्भधातृत्वम्

पुरुषसारम् : इन्द्रजित्त्वम्

कालिदासचित्रचयने डाकतारविभागस्य दोषः

मतिशुद्धिः

144

सप्त धीगुणाः

प्रतिभा : नन्दिनी गौः

प्रतिभायुक्ता व्युत्पत्तिः

व्युत्पत्तियुक्ता प्रतिभा

स्वभावशुद्धिः

147

संयमः

धैर्यम्

अधिकारमर्यादा

जन्मशुद्धिः

150

रघोः संभवे दिलीपतपः

भरतस्य संभवे शकुन्तलातपः

कालिदासस्य विशेषः

154

मानवस्य देवाधिको महिमा

मानवस्य मृत्युञ्जयत्वम्

कविकर्मणि सूक्ष्मता

3.	कालिदाससाहित्ये ध्वनिसौन्दर्यम्	- रविशङ्करनागरः	183
4.	सौन्दर्यशास्त्री महाकविः कालिदासः	- रसिकविहारी जोशी	188
5.	शाकुन्तलस्य नाट्यशास्त्रीयानुशीलम्	- वनमाला भवालकरः	200
6.	कालिदास्य दार्शनिकभूमिका	- राधावल्लभ-त्रिपाठी	237
7.	भारविः कालिदासमनुसरति	- अमरनाथ-पाण्डेयः	245
8.	कालिदासीयरूपकेषु समुदाचारसमुन्मेषः	- गायत्री देव	250
9.	महाकविकालिदासस्य दार्शनिकदृष्टिः	- केदारनाथ-त्रिपाठी	258
10.	कालिदासीयो विम्ब-विन्यासः	- जनार्दन उपाध्यायः	262
11.	कालिदासस्य शब्दयोजना	- शिवदत्तशर्मा चतुर्वेदः	270